

CHANGES FROM THE NEW RURAL CONSTRUCTION IN YEN SON DISTRICT (TUYEN QUANG PROVINCE)

Lai Thi Loan

Thai Nguyen College of Economics and Finance

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Received: 21/01/2021 Revised: 06/5/2021 Published: 11/5/2021	Viet Nam is an agricultural country with the majority of people living in rural areas, so building new countryside is a right and creative policy of the Communist Party of Viet Nam. This article aims to clearly indicate the change in the rural face and life of Yen Son district people since the implementation of Resolution 26-NQ/TW, dated August 5, 2008 of the Party Central Committee (Course X) "Regarding agriculture, farmers and rural areas" has created an important driving force for the cause of industrialization and modernization to improve the people's material and spiritual life. With the method of analyzing, synthesizing and comparing research, the article assesses the changes in the process of building new countryside in Yen Son district. The article affirms that agriculture and rural areas in Yen Son district develop in the direction of increasing productivity, quality and efficiency; Rural socio-economic infrastructure has been strengthened, contributing to promoting production development and gradually changing the face of rural areas.
KEYWORDS	
Yen Son	
Tuyen Quang	
Change	
New countryside	
Agriculture	

NHỮNG THAY ĐỔI TỪ QUÁ TRÌNH XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN YÊN SƠN (TỈNH TUYÊN QUANG)

Lại Thị Loan

Trường Cao đẳng Kinh tế - Tài chính Thái Nguyên

THÔNG TIN BÀI BÁO	TÓM TẮT
Ngày nhận bài: 21/01/2021 Ngày hoàn thiện: 06/5/2021 Ngày đăng: 11/5/2021	Việt Nam là nước nông nghiệp với đại đa số người dân sống ở khu vực nông thôn, chính vì vậy xây dựng nông thôn mới là một chủ trương đúng đắn, sáng tạo của Đảng Cộng sản Việt Nam. Bài viết với mục đích chỉ rõ sự thay đổi bộ mặt nông thôn và đời sống của người dân huyện Yên Sơn kể từ khi thực hiện Nghị quyết 26-NQ/TW, ngày 5/8/2008 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa X) "Về nông nghiệp, nông dân và nông thôn" đã tạo động lực quan trọng cho sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho người dân. Với phương pháp nghiên cứu phân tích, tổng hợp và so sánh, bài viết đánh giá được những sự đổi thay trong quá trình xây dựng nông thôn mới ở huyện Yên Sơn. Bài viết khẳng định nông nghiệp, nông thôn ở huyện Yên Sơn phát triển theo hướng tăng năng suất, chất lượng và hiệu quả; kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội nông thôn được tăng cường, góp phần thúc đẩy phát triển sản xuất và từng bước làm thay đổi bộ mặt nông thôn.
TỪ KHÓA	
Yên Sơn	
Tuyên Quang	
Thay đổi	
Nông thôn mới	
Nông nghiệp	

1. Đặt vấn đề

Thực hiện Nghị quyết số 26-NQ/TW, ngày 05/8/2008 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khoá X) “Về nông nghiệp, nông dân và nông thôn”, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 800-TTg, ngày 04 tháng 6 năm 2010 Phê duyệt Chương trình mục tiêu Quốc gia về xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2010 – 2020. Đây là một chương trình phát triển nông thôn toàn diện, được triển khai trên địa bàn các xã với nhiều nội dung liên quan đến các lĩnh vực kinh tế, văn hoá, xã hội, môi trường, hệ thống chính trị ở cơ sở và an ninh trật tự xã hội ở nông thôn. Theo Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn (NN&PTNT) đến hết tháng 12/2020, cả nước có 5.506 xã đạt chuẩn nông thôn mới (NTM) (chiếm 62%). Có 173 đơn vị cấp huyện đã được Thủ tướng Chính phủ công nhận hoàn thành nhiệm vụ, đạt chuẩn NTM (chiếm khoảng 26% tổng số đơn vị cấp huyện của cả nước). Nhiều xã đã và đang tiếp tục triển khai thực hiện xây dựng NTM nâng cao, NTM kiểu mẫu tạo ra khí thế sôi động mới trong cả nước.

Huyện Yên Sơn nằm ở cửa ngõ phía Tây Nam của tỉnh Tuyên Quang. Phía Đông giáp các huyện Định Hóa (tỉnh Thái Nguyên), Chợ Đồn (tỉnh Bắc Kạn). Phía Tây giáp huyện Hàm Yên (tỉnh Tuyên Quang) và huyện Yên Bình (tỉnh Yên Bái). Phía Nam giáp huyện Đoan Hùng (tỉnh Phú Thọ), huyện Sơn Dương (tỉnh Tuyên Quang). Phía Bắc giáp huyện Chiêm Hoá (tỉnh Tuyên Quang). Toàn huyện có 30 đơn vị hành chính cấp xã, thị trấn với diện tích tự nhiên 113.242,2 ha, dân số toàn huyện 44.413 hộ, 174.540 khẩu, trong đó dân tộc thiểu số là 19.185 hộ, 82.052 khẩu, bao gồm trên 22 dân tộc sinh sống tại 387 thôn, bản (trong đó có 12 xã đặc biệt khó khăn, 14 xã có thôn đặc biệt khó khăn) [1, tr.1].

Liên quan đến vấn đề xây dựng NTM và đánh giá việc thực hiện các tiêu chí trong xây dựng NTM đã có nhiều công trình nghiên cứu. Một nghiên cứu đã nhấn mạnh tầm quan trọng của việc thực hiện Nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 5/8/2008 về nông nghiệp, nông dân, nông thôn: “Thực tiễn công cuộc đổi mới của đất nước ta đã cho thấy lĩnh vực nông nghiệp, nông thôn và nông dân còn phát triển chậm, tồn tại nhiều vấn đề rất cơ bản. Có thể khái quát tóm lược đó là “Nông nghiệp bấp bênh; Nông dân thiệt thòi; Nông thôn lạc hậu”. Chính vì những tồn tại này mà Nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 5/8/2008 về “Nông nghiệp, nông dân, nông thôn” ra đời là một nỗ lực lớn nhằm giải quyết những vấn đề tồn tại trong lĩnh vực nông nghiệp, nông thôn và nông dân hiện nay” [2, tr.1]. Công trình tiến hành đánh giá tổng thể phát triển xã hội ở nông thôn giai đoạn 2010 – 2020 trong xây dựng NTM, trong đó tập trung vào đánh giá những chuyển biến về phát triển kinh tế - xã hội gắn với phát triển bền vững và mang lại cuộc sống ấm no cho người dân. Một nghiên cứu khác khẳng định “Công nghiệp hoá, hiện đại hoá là làm cho nông nghiệp trở thành ngành kinh tế tuy đối tượng vẫn là cây trồng, vật nuôi, địa bàn sản xuất vẫn là những vùng nông thôn rộng lớn, gắn với đất đai, nguồn nước, với điều kiện tự nhiên, môi trường như nước; nhưng đã thay đổi hẳn về phương thức (cách thức) sản xuất, kinh doanh. Đó là việc áp dụng khoa học, công nghệ, kỹ thuật hiện đại vào sản xuất, là sản xuất và kinh doanh theo lối công nghiệp... và là điều kiện để tăng thu nhập cao hơn, có cuộc sống vật chất và tinh thần tốt hơn” [3, tr.3]. Nghiên cứu đã nhấn mạnh đến việc thay đổi từ quá trình xây dựng nông thôn là xuất phát từ việc áp dụng khoa học, kỹ thuật.

Một công trình khác nhấn mạnh đến trách nhiệm của người dân trong xây dựng NTM: “Làm thế nào để quan điểm của Đảng về “Vai trò chủ thể” của giai cấp nông dân thực sự được nhìn nhận đúng trong toàn xã hội và theo đó, tinh thần này được thực hiện hiệu quả trong toàn bộ công tác phát triển nông nghiệp và xây dựng nông thôn mới hiện nay” [4, tr.3]. Một nghiên cứu khác đánh giá xây dựng NTM tại 3 xã điểm của huyện Yên Sơn, tuy nhiên chưa đánh giá được những sự thay đổi sau quá trình xây dựng NTM: “Tại Tuyên Quang, Tỉnh đã chọn 9 xã làm điểm trong đó có 02 xã (Hoàng Khai, Mỹ Bằng) thuộc huyện Yên Sơn và huyện chọn 01 xã Nhữ Hán thực hiện điểm xây dựng nông thôn mới của huyện. Trong năm 2011, đã lồng ghép một số chương trình vào thực hiện xây dựng nông thôn mới ở 7 xã như: chương trình bê tông hoá giao thông nông thôn, xây dựng công trình thủy lợi, điện, trường học, hỗ trợ cơ sở vật chất cho nhà văn hoá

thôn, xây dựng các mô hình khuyến nông, tổ chức các lớp đào tạo nghề cho lao động; giữ vững an ninh trật tự xã hội. Thí điểm hỗ trợ 3 công trình vệ sinh theo Quyết định 272/QĐ-UBND ngày 21/8/2009 của Ủy ban nhân dân tỉnh” [5, tr.2]. Trong một nghiên cứu đã khẳng định: “Huy động lực lượng tài chính phát triển giao thông nông thôn từ ba nguồn lực: từ ngân sách nhà nước, từ cộng đồng và từ doanh nghiệp giai đoạn 2011 - 2016, định hướng đến năm 2020. Các nguồn lực tài chính tập trung vào ba loại đường giao thông nông thôn gồm: đường trục thôn, đường ngõ xóm và các trục đường đồng chính. Những nguồn lực tài chính phát triển giao thông nông thôn đảm bảo cho việc quy hoạch và xây dựng cơ sở hạ tầng nông thôn ngày càng hoàn thiện” [6, tr.20]. Liên quan đến vai trò của phát triển, chuyển biến xã hội một công trình khác khẳng định “Chính quyền xã cùng với chính quyền các cấp tham gia thực hiện các Chương trình mục tiêu quốc gia, các dự án của các chương trình mục tiêu quốc gia là thực hiện vai trò phát triển xã hội và quản lý phát triển xã hội trên địa bàn. Hầu hết nội dung của các dự án đều được triển khai ở cấp xã, hướng đến phục vụ người dân ở các xã” [7, tr.28].

Hoà chung với cả nước, huyện Yên Sơn cũng đã triển khai thực hiện công tác xây dựng NTM ngay từ những năm 2010. Đến nay đã có 11/30 xã đạt chuẩn NTM, là một trong những huyện có số xã đạt chuẩn NTM nhiều của tỉnh Tuyên Quang. Bài báo này có mục đích làm rõ những sự thay đổi sau quá trình xây dựng NTM, qua đó thấy được chủ trương đúng đắn của Đảng, cũng như việc đề xuất, kiến nghị để thực hiện hiệu quả chương trình xây dựng NTM và hoàn thiện các tiêu chí xây dựng NTM “kiểu mẫu” trong thời gian sau cho huyện Yên Sơn.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết dựa trên cơ sở phương pháp luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng đời sống mới, đường lối đổi mới của Đảng Cộng sản Việt Nam; các quan điểm xây dựng nông thôn mới của Đảng. Bên cạnh đó, tác giả sử dụng các phương pháp thu thập thông tin: Thu thập số liệu thống kê, báo cáo chính thức của các sở, ban, ngành có liên quan trên địa bàn huyện Yên Sơn về xây dựng NTM. Các tài liệu của Huyện uỷ, Hội đồng nhân dân (HĐND), Ủy ban nhân dân (UBND) huyện.

Bài viết sử dụng phương pháp phân tích, tổng hợp: Phương pháp thống kê mô tả (đây là phương pháp mô tả thông qua các số liệu thu thập được); Phương pháp so sánh (so sánh số liệu các năm; so sánh qua các giai đoạn khác nhau...). Ngoài ra, bài viết sử dụng phương pháp lịch sử - cụ thể để đánh giá một cách khách quan, khoa học những chuyển biến sâu sắc từ quá trình xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Yên Sơn.

3. Kết quả và bàn luận

Trong quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng Cộng sản Việt Nam đã luôn chú trọng đến vấn đề phát triển nông nghiệp, xây dựng nông thôn. Chủ trương, đường lối của Đảng được thể hiện nhiều trong văn kiện, nghị quyết, nhưng tiêu biểu nhất là Nghị quyết số 26/NQ-TW, Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa X) “Về nông nghiệp, nông dân và nông thôn” đã khẳng định: “Xây dựng nông thôn mới có kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội hiện đại; cơ cấu kinh tế và các hình thức tổ chức sản xuất hợp lý, gắn nông nghiệp với phát triển nhanh công nghiệp, dịch vụ, đô thị theo quy hoạch; xã hội nông thôn ổn định, giàu bản sắc văn hoá dân tộc; dân trí được nâng cao, môi trường sinh thái được bảo vệ; hệ thống chính trị ở nông thôn dưới sự lãnh đạo của Đảng được tăng cường. Xây dựng giai cấp nông dân, củng cố liên minh công nhân - nông dân - trí thức vững mạnh, tạo nền tảng kinh tế - xã hội và chính trị vững chắc cho sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa” [8]. Nghị quyết đã khẳng định xây dựng nông thôn mới được tiến hành qua 5 nhóm (bao gồm 19 tiêu chí) phát triển vững mạnh, toàn diện, đồng thời mang lại nhiều mô hình phát triển kinh tế mới, góp phần nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho người dân.

Thực hiện chủ trương của Đảng, Đảng bộ huyện Yên Sơn ban hành nhiều văn bản thể hiện nội dung, kế hoạch thực hiện xây dựng NTM đã tạo ra “*dấu ấn riêng*” trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo

xây dựng NTM khác với các địa phương khác trên địa bàn tỉnh. Cụ thể là việc xây dựng bộ tiêu chí xây dựng NTM huyện Yên Sơn (không thấp hơn tiêu chí vùng) trên cơ sở căn cứ vào tình hình thực tiễn tại địa phương. Trong thời gian từ năm 2010 đến năm 2020, Đảng bộ huyện Yên Sơn đề ra những chủ trương đúng đắn, phù hợp với tình hình thực tế địa phương với quan điểm “Chuyển dịch mạnh cơ cấu kinh tế theo hướng tăng nhanh tỷ trọng ngành công nghiệp và dịch vụ, chuyển dịch sản xuất nông, lâm nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá. Gắn kết chặt chẽ và đồng bộ hơn giữa phát triển kinh tế và phát triển văn hoá - xã hội, đảm bảo quốc phòng - an ninh. Cải thiện, nâng cao một bước đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân. Giữ vững ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội trên địa bàn...” [9]. Tiếp đến Đại hội đại biểu Đảng bộ huyện Yên Sơn lần thứ XXII (nhiệm kỳ 2015 - 2020) khẳng định: “Phát triển nông lâm nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa tập trung, chất lượng cao, gắn với xây dựng nông thôn mới. Đẩy mạnh chuyển đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi; tăng tỷ trọng chăn nuôi, thủy sản trong cơ cấu kinh tế nông nghiệp.... Tiếp tục thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia nông thôn mới theo kế hoạch; quản lý và thực hiện tốt các quy hoạch, đồ án, đề án đã được phê duyệt; phát huy được nội lực trong nhân dân. Huy động và sử dụng hiệu quả các nguồn lực, phấn đấu đến năm 2020 có 8 xã đạt chuẩn nông thôn mới” [10]. Nghị quyết 2 nhiệm kỳ đại hội (2010 - 2015; 2015 - 2020) của Đảng bộ huyện Yên Sơn đều hướng tới thực hiện chủ trương xây dựng NTM, mục tiêu cuối cùng là mang lại đời sống ngày càng tốt đẹp cho người dân. Cùng với những biện pháp tuyên truyền, vận động sâu rộng trong nhân dân, huy động được cả hệ thống chính trị tham gia xây dựng NTM, điều đó có ý nghĩa quyết định đến sự thành công của chương trình mục tiêu Quốc gia xây dựng NTM ở huyện Yên Sơn.

Bảng 1. Kết quả thực hiện 19 tiêu chí xây dựng nông thôn mới huyện Yên Sơn

Tiêu chí (19 tiêu chí)	Năm			
	2010	2015	2019	2020
1 Quy hoạch	28	30	30	30
2 Giao thông	0	5	13	16
3 Thủy lợi	7	23	30	30
4 Điện	1	19	28	30
5 Trường học	0	4	15	20
6 Cơ sở vật chất văn hóa	0	2	13	18
7 Cơ sở hạ tầng thương mại nông thôn	2	8	27	29
8 Thông tin và truyền thông	0	26	30	30
9 Nhà ở dân cư	0	5	11	15
10 Thu nhập	0	7	13	16
11 Hộ nghèo	0	24	19	23
12 Lao động có việc làm	0	28	30	30
13 Tổ chức sản xuất	5	17	30	30
14 Giáo dục và Đào tạo	1	28	30	30
15 Y tế	4	21	26	28
16 Văn hoá	2	18	25	28
17 Môi trường và an toàn thực phẩm	0	3	13	19
18 Hệ thống chính trị và tiếp cận pháp luật	12	19	27	29
19 Quốc phòng và An ninh	30	26	27	30
Tổng số tiêu chí đạt được	92	313	437	481

(Nguồn: Ủy ban nhân dân huyện Yên Sơn, tỉnh Tuyên Quang)

Với chủ trương đúng đắn, sáng tạo cùng với sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị thực hiện phong trào thi đua “Yên Sơn chung sức xây dựng nông thôn mới” gắn với phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư”. Trải qua 10 năm (2010 - 2020) thực hiện xây dựng NTM với 19 tiêu chí thuộc 5 nhóm (Nhóm 1: Quy hoạch (tiêu chí 1); nhóm 2: Hạ tầng kinh tế - xã hội (tiêu chí 2 – 9); nhóm 3: Kinh tế và tổ chức sản xuất (tiêu chí 10 – 13); nhóm 4: Văn hóa - xã hội - môi trường (tiêu chí 14 – 17); nhóm 5: Hệ thống chính trị (tiêu chí 18 – 19), huyện Yên Sơn đã hoàn thành cơ bản các chỉ tiêu trong xây dựng NTM.

Theo số liệu thống kê trong bảng 1, chúng ta dễ dàng nhận thấy sự tăng lên theo hai chiều hướng: *Một là*, nếu xét các tiêu chí thì từng tiêu chí có sự tăng lên theo thời gian, cụ thể tiêu chí giao thông, năm 2010 chưa đạt được thì đến năm 2020 là 16 xã đạt được tiêu chí giao thông; tiêu chí lao động có việc làm năm 2010 chưa đạt được thì đến năm 2020 là 30 xã đạt được tiêu chí lao động có việc làm... *Hai là*, tổng số tiêu chí đạt được qua từng năm có sự thay đổi rất rõ rệt, chẳng hạn năm 2010 tổng số tiêu chí đạt được là 92, đến năm 2015 là 313, đến năm 2019 là 437, năm 2020 là 481. Ta thấy chỉ sau vài năm tổng số tiêu chí đạt được tương đối lớn (năm 2015 là 313, tăng 221 tiêu chí so với năm 2010 (92 tiêu chí); năm 2019 là 437, tăng 124 tiêu chí so với năm 2015 (313 tiêu chí))...

Qua quá trình thực hiện chương trình xây dựng NTM, dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ huyện Yên Sơn bộ mặt nông thôn và đời sống của người dân có nhiều điểm khởi sắc:

Một là, sản xuất nông, lâm nghiệp tiếp tục chuyển dịch theo hướng sản xuất hàng hoá; vùng chuyên canh, vùng nguyên liệu tập trung

Thực hiện chương trình xây dựng NTM đã từng bước hình thành và phát triển vùng sản xuất lúa chất lượng cao tại 4 xã: Kim Phú, Nhữ Hán, Hoàng Khai, Lang Quán. Trong thời gian qua nhiều doanh nghiệp đầu tư vào lĩnh vực nông nghiệp và nông thôn như (Công ty may Yên Sơn; Công ty cổ phần Woodslanđ Yên Sơn, Công ty cổ phần Hồ Toản; các nhà máy sản xuất chè...). Trên địa bàn huyện, số hợp tác xã đã tăng về số lượng (64 hợp tác xã) và nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động. Đến năm 2020 có 17 sản phẩm hàng hóa nông lâm nghiệp, thủy sản của các hợp tác xã được cấp Giấy chứng nhận nhãn hiệu hàng hóa (một số nhãn hiệu điển hình như: Rượu gạo men lá Tiến Huy (xã Hùng Lợi); Miến dong Hợp Thành (xã Lục Hành); Gạo chất lượng cao, Mỹ khô Thuật Yên (xã Kim Phú); Bưởi đặc sản Phúc Ninh (xã Phúc Ninh); Nhân Bình Ca (xã Thái Bình); Nước khoáng Mỹ Lâm, Chè Ngọc Thụy Sử Anh (xã Phú Lâm)...[11].

Hai là, giáo dục và đào tạo có bước tiến bộ về chất lượng

Thực hiện Chỉ thị số 33/2006/CT-TTg ngày 08/9/2006 của Thủ tướng Chính phủ “về việc nói không với tiêu cực trong thi cử và bệnh thành tích trong giáo dục”; Nghị quyết số 07-NQ/TU ngày 20/6/2007 của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh “về phát triển và nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo tỉnh Tuyên Quang đến năm 2010”. Huyện Yên Sơn thực hiện hiệu quả chương trình đổi mới giáo dục phổ thông; giữ vững chuẩn phổ cập giáo dục tiểu học đúng độ tuổi và phổ cập trung học cơ sở của 100% xã, thị trấn. Thực hiện tốt các chương trình mục tiêu quốc gia về giáo dục; hoàn thành chương trình kiên cố hoá trường lớp học giai đoạn I và tiếp tục thực hiện đề án kiên cố hoá lớp học và nhà công vụ cho giáo viên. Đẩy mạnh công tác xã hội hoá giáo dục, xây dựng cơ sở vật chất gắn với việc xây dựng trường chuẩn Quốc gia. Thành lập 25 trung tâm học tập cộng đồng tại các xã, thị trấn, từng bước nâng cao chất lượng nguồn nhân lực.

Ba là, nguồn lao động có việc làm ổn định ngày càng tăng, đời sống nhân dân được cải thiện

Trong quá trình thực hiện 19 tiêu chí, huyện Yên Sơn chú trọng đẩy mạnh công tác đào tạo nghề cho người lao động; giải quyết việc làm gắn với xuất khẩu lao động. Qua bảng số liệu (bảng 1), tình trạng lao động có việc làm được cải thiện rõ rệt, năm 2010 chưa đạt tiêu chí này thì đến năm 2020 đã có 30 xã đạt tiêu chí lao động có việc làm. Chính từ nguồn lao động có việc làm đã đưa tới nguồn thu nhập cho người dân ngày càng ổn định tại các xã, chúng ta thấy năm 2010 chưa có xã nào đạt chuẩn, nhưng đến năm 2019 đã có 13 xã đạt chuẩn tiêu chí thu nhập. Chính yếu tố này đã làm cho đời sống của nhân dân được cải thiện rõ rệt. Trong quá trình xây dựng NTM, đời sống văn hoá tinh thần của nhân dân Yên Sơn ngày càng được nâng cao. Huyện Yên Sơn có hơn 22 dân tộc cùng sinh sống đã tạo nên sự đa màu sắc và phong phú về văn hóa tinh thần của người dân vùng núi. Để bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống, các xã tận dụng và phát huy lợi thế để phát triển kinh tế du lịch (xã Phú Lâm) thu hút một lượng lớn khách du lịch trong nước và nước ngoài đến thăm quan, nghỉ dưỡng. Đến hết năm 2020, Huyện có 28 xã đạt tiêu chí văn hóa.

Đặc biệt, trong quá trình thực hiện xây dựng NTM, huyện Yên Sơn đã có bước đột phá lớn đó là làm thay đổi nhận thức của người dân: Hầu hết các hộ dân đồng bào dân tộc thiểu số không nuôi nhốt gia súc, gia cầm dưới gầm nhà sàn và có khu chăn nuôi, vệ sinh riêng biệt, tỷ lệ hộ chăn nuôi hợp vệ sinh chiếm trên 68%. Nhiều xã đã hình thành được các tổ đội, hợp tác xã thu gom rác thải sinh hoạt như ở Hoàng Khai, Mỹ Bằng... Nhiều địa phương đã vận động được người dân tham gia cải tạo cảnh quan môi trường sống, nhân rộng các mô hình trồng cây xanh, hoa trước cửa nhà và hai bên đường giao thông như xã Mỹ Bằng, Phúc Ninh...; để nâng cao chất lượng các tiêu chí đã đạt chuẩn, các xã đã tập trung xây dựng mô hình “Khu dân cư kiểu mẫu”, “vườn mẫu” để hình thành các khu dân cư nổi bật về cảnh quan đường làng, ngõ xóm “Sáng, xanh, sạch, đẹp” ở xã Mỹ Bằng.

Có được những thành quả trên là nhờ có sự chỉ đạo sát sao, tập trung, quyết liệt; có nhiều cách làm sáng tạo; vừa làm vừa kiểm, vừa đốc vừa kiểm, lựa chọn khâu, việc làm mang tính đột phá phù hợp với điều kiện của huyện, đáp ứng mong muốn của nhân dân, đồng thời quan tâm chỉ đạo toàn diện việc thực hiện các tiêu chí xây dựng nông thôn mới trên địa bàn toàn huyện. Phong trào chung sức xây dựng NTM đã trở thành phong trào chung và sâu rộng đến tất cả các địa phương, người dân đã nhận thức rõ hơn về mục đích, ý nghĩa của chương trình và vai trò chủ thể của mình, từ đó tự nguyện hiến đất, đóng góp vật liệu, ngày công, tháo dỡ tường rào để làm đường giao thông nông thôn, xây dựng nhà văn hoá, sân thể thao thôn bản...

4. Kết luận

Xây dựng NTM là nhiệm vụ trọng tâm của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội. Chủ thể xây dựng NTM là cộng đồng dân cư; phát huy nội lực của cộng đồng dân cư là chủ yếu; Nhà nước đóng vai trò hướng dẫn, hỗ trợ thực hiện. Xây dựng NTM trên địa bàn huyện Yên Sơn đã đảm bảo phương châm “*dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra và dân thụ hưởng*”. Dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ huyện Yên Sơn diện mạo khu vực nông thôn có nhiều đổi thay theo hướng văn minh, xanh – sạch - đẹp, sau quá trình xây dựng NTM đến hết năm 2020 toàn huyện Yên Sơn có 11/30 xã đạt chuẩn NTM. Trên địa bàn nhiều mô hình “kinh tế mới” đã xuất hiện, nhiều mô hình NTM “kiểu mẫu” đã được hình thành, qua đó góp phần tạo ra nguồn sung lực mới cho sự phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương.

Chương trình xây dựng NTM có ý nghĩa quan trọng trong quá trình thực hiện đường lối CNH, HĐH đất nước, đặc biệt là CNH, HĐH nông nghiệp, nông thôn. Với ý nghĩa đó, để chương trình xây dựng NTM trên địa bàn huyện Yên Sơn được thực hiện hiệu quả hơn, tác giả có đề xuất, kiến nghị sau:

Một là, đối với nguồn vốn sự nghiệp hỗ trợ phát triển sản xuất: Khuyến khích thực hiện hỗ trợ cho người dân phát triển sản xuất bằng việc hỗ trợ kỹ thuật, hỗ trợ lãi suất tiền vay hoặc cho vay không lãi từ nguồn hỗ trợ..., vừa đảm bảo bảo tồn được nguồn lực hỗ trợ, tạo cơ hội cho nhiều người được hưởng lợi. Nâng cao ý thức trách nhiệm, tính chủ động phát triển kinh tế, nâng cao thu nhập cho người được hưởng lợi, hạn chế việc hỗ trợ theo hình thức cấp phát trực tiếp bằng tiền mặt.

Hai là, UBND các xã chỉ đạo các cơ quan chuyên môn cần tích cực hướng dẫn, giúp đỡ các xã rà soát bổ sung, điều chỉnh quy hoạch sử dụng đất để sản xuất hàng hóa, dịch vụ; xây dựng cơ sở hạ tầng kinh tế - xã hội; phát triển các khu dân cư mới và chỉnh trang các khu dân cư hiện có. Tập trung chỉ đạo các xã xây dựng NTM hoàn thành kế hoạch được giao, nhất là các xã trong lộ trình đạt chuẩn NTM giai đoạn 2020 - 2025. Tiếp tục hoàn thiện và cụ thể hóa các quy hoạch, đề án xây dựng NTM nâng cao, nông thôn mới kiểu mẫu phù hợp với mục tiêu, yêu cầu tái cơ cấu ngành nông nghiệp trên địa bàn.

Ba là, huy động lòng ghép, sử dụng tiết kiệm, hiệu quả các nguồn lực xây dựng cơ sở hạ tầng thiết yếu, nhất là cơ sở hạ tầng trực tiếp phục vụ cho người dân trong sản xuất, sinh hoạt. Tiếp tục thực hiện tốt phương châm “*Nhân dân làm, Nhà nước hỗ trợ*”. Thực hiện thống nhất, đồng bộ cơ chế, chính sách hỗ trợ của Nhà nước để xây dựng các công trình hạ tầng

đảm bảo đồng bộ, hiện đại, văn minh; phân cấp, phân quyền cho cơ sở và người dân; giảm tối đa thủ tục hành chính.

Bốn là, tiếp tục huy động tối đa nguồn lực, huy động toàn xã hội tham gia thực hiện có hiệu quả Chương trình mục tiêu Quốc gia xây dựng NTM. Ưu tiên hỗ trợ thực hiện các đề án phát triển sản xuất, tạo việc làm, tăng thu nhập cho nông dân, đảm bảo mỗi xã có ít nhất một sản phẩm nông nghiệp hàng hóa chủ lực. Xây dựng, thực hiện chính sách liên kết sản xuất theo chuỗi giá trị sản phẩm; thu hút, khuyến khích, hỗ trợ các doanh nghiệp đầu tư vào lĩnh vực nông nghiệp, sử dụng nhiều lao động ở nông thôn, công nghiệp chế biến, tiểu thủ công nghiệp và dịch vụ trong lĩnh vực nông nghiệp, nông thôn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] People's Committee of Yen Son district, *Report No.05/BC-UBND on the review of 10 years of implementation of the National Target Program on New Rural Construction for the 2010-2020 period*, Yen Son, pp.1, 2020.
- [2] Q. T. Nguyen, "The problem of building a new countryside in Viet Nam," *Journal of Sociology*, no. 3, p. 01, 2011.
- [3] T. T. Bui, "The issue of economic restructuring in building a new countryside," *Journal of Sociology*, no. 4, p. 3, 2011.
- [4] X. T. Nguyen, "Social responsibility and the farmer's subjective role in agricultural development and new rural construction," *Viet Nam Journal of Social Sciences*, no. 5, p. 3, 2013.
- [5] V. N. Pham, "Research on the current situation and solutions to building a new countryside in 3 pilot communes in Yen Son district, Tuyen Quang province," M.S. thesis of rural development, Thai Nguyen University of Agriculture and Forestry, p. 2, 2015.
- [6] D. H. Diu, "Mobilizing financial resources for rural transport development in Tuyen Quang province," PhD. Thesis, Academy of Finance, p. 20, 2016.
- [7] M. P. Nguyen, "The role of social development and social development management of the commune authorities in our country today," *Journal of Theoretical Education*, no. 234, p. 28, 2015.
- [8] Communist Party of Vietnam, *Resolution No. 26-NQ / TW dated August 5, 2008 The 7th Conference of the Party Central Committee (Session X) "On agriculture, farmers and rural areas"*, Ha Noi, p. 4, 2008.
- [9] Party Committee of Tuyen Quang province, Yen Son District Party Committee, *Report No. 340-BC / HU dated 6 August 2010 Political Report of the XXI Yen Son District Party Committee's Congress, term 2010 - 2015*, Tuyen Quang, p. 18, 2010.
- [10] Party Committee of Tuyen Quang province, Yen Son District Party Committee, *Report No. 616-BC / HU dated July 22, 2015 Political Report of the Twentieth Yen Son District Party Committee's Congress, term 2015 - 2020*, Tuyen Quang, pp. 18-19, 2015.
- [11] People's Committee of Yen Son district, *Report No. 05 / BC-UBND on the review of 10 years of implementation of the National Target Program on New Rural Construction for the 2010-2020 period*, Yen Son, p. 8, 2020.